

עין משפט נר מצוה ג מ"י פ"ג מהל' שמיטה ויזבל הל' ג. ד מ"י פ"ג מהל' שמיטה ויזבל הל' ג. ה מ"י פ"ג מהל' שמיטה ויזבל הל' ג.

רמב"ם דפוס ישן

ואורה הוא הלוקט התאנים ברוב וכבר נאמר על הגפן ואורה כל עוברי דרך (תהלים פ). ג כבר הקדמתי לך שאילן סרק הוא שאינו עושה פרי כגון הארו ותרוה ודומיהן: וצרכו הוא מלא האורה וסלו חוצה לו:

הערות לר"ש

5 הג' מהר"י לנדא. 6 כ"י. ובר"י: בעבודת קרקע. 7 כ"י. וברפוס"י: אחד מו' באי"ר. 8 כ"י. ובר"י: בר אבא.

ליקוטים

[שי"ד לעמוד הבא]

ד. במשנה. עד 30 שיהיו כו'. בירושלמי והביאו הר"ש ר' ביבי כו' זעירא³¹ כו' ופי' הר"ש דעל עשרה קאי וכשיטתו דעד תשעה כל אחד צריך לככר, ומאי לפי חשבון משולשים הל"ל כל אחד צריך לככר, ובתשעה כתב שכל אחד צריך לככר, ודבריו תמוהין וכבר השיגו ת"ט, אבל הראב"ד פי' הירושלמי דקאי עד תשעה. וודאי כן הוא דעשרה אפילו אין ראויין לעשות כלל כמו שאמרו בין שאינן עושין, אלא שפירש דלא פליגי³², משולשין על שלשה ומתושעין על תשעה וכן משובעין לשבעה³³ כו', ופירושו לא נראה, אלא שהכל על תשעה קאי, דרב ביבי מצריך שיהיו שלשה מהן כל אחד עושה שלישי, אבל אם אין בהם שלשה כל אחד שלישי, אפילו עושין כולן³⁴ יותר מב' כבר אינו כלום וכמו בג' אילנות, וזעירא אומר אפילו כל התשעה ביחד עושין כבר די רק שלא יפחות אחד מהן מתשעית, וכן אם שמונה ביחד עושין כבר שיהא כל אחד עושה שמינית וכן לעולם³⁵, ואפשר שגם הראב"ד מפרש כן. [חידושי הגר"א]

30 בכ"י נוסף במ"ב לפני ד"ה אם ראויין: (עד שיהיו מג' כו'. פי' הר"ש וכל ה"ט כל אחד ככר, ודבריו תמוהין) ע"כ. ונראה שמה שסומו למחיקה הוא משום שהאריך בה בפנים בפירוט.

31 בכ"י: זעירי. וכן לקטן. 32 בכ"י נשמטה תיבת "פליגי", וני' בראב"ד שם שמובאר דהוה רק לרב זעירא.

33 בכ"י: על שבעה.

34 בכ"י: בהן יותר.

35 תיבות "וכן לעולם" ליתא בכ"י.

ט. דרשין לה מדכתיב צמרים וצקליר תשצות. ומיהו איכא תנאי התם דדרשי לה מקראי אחרני. ועוד לא יתכן כלל (דממה נפשך) [דמכל מקום]⁵ דאורייתא היא כחרישה [דצהדיא] כתיב כרמך לא תזמור וכל שכן נטיעה היא עיקר מלאכה טפי כדמוכח

שצנת [צפרק כלל גדול] (דף עג): דזמור תולדה [דנוטע]. וצריש מועד קטן (ד' ג.) חשיב זמור תולדה] דזרע, וכל שכן נוטע דדמי לזרע טפי [מזומן]. ומנהא דתניא צפ"ק דראש השנה (דף

ט: א) אחד הנוטע ואחד המצריך ואחד המרכיב ערב שביעית ל' יום לפני ראש השנה עלתה לו שנה ומותר לקיימן שביעית,

משמע קצת דאסור ליטע דאי לכתחלה שרי ליטע מה שייך למיתני דמותר לקיימן. ושמה אידי דבעי למיתני סיפא פחות משלשים יום אסור לקיימן תנא נמי [רישא] מותר לקיימן. תניא בתוספתא (פ"א). רבן גמליאל זבית דינו התקינו שיהו מותרין צעזעות הארץ⁶ עד ראש השנה: ב * בית סאה. הוא חמשים על חמשים, דהיינו תרי אלפי וחמש מאה גרמדי, ומטי לכל חד וחד תמני מאה ותלתין ותלתא, כדאיתא צצ"צ [צסוף לא יחפור] (דף

מ:). * אם ראויים לעשות. [ואע"פ שאינם עושין כדמוכח לקמן (מ"ג) דמשער בתאנים: מנה. היינו מאה וזו: באיטלקי. כך היה דזורו של משה כדמשמע צפ"ק דקדושין (דף יב.) גבי פרוטה אחד משמונה⁷ צאיסר האיטלקי: פחות מב(א). מככר של ששים מנה: אין חורשין. כל הבית סאה, אלא תחת האילן לחוד ומזה לו כמלא אורה. הלוקט תאנים קרוי אורה כמו גודר צממרים וזוטר צענבים. [וסל"ו. סל שנותן זו מה שלוקטן]. ושאר השדה חשיב שדה הלצן ואין חורשין [אותו] אלא עד הפסח: ג אחד איילן סרק. שאינו עושה פירות, [ונטועין ג' לבית סאה: כבר דבי"ה. כל אילן ואילן צפני עלמו: צורבן. מלא אורה וסלו חוצה לו: ירושלמי הל' ג.) ולמה אמרו תאנים, על שפירותיהן גסין ועשות הרבה. הרי אחריו, שגם ואין עושה הרבה. הרי זיתים, שעושין הרבה ואין פירותיהן גסין. ואלו עושות הרבה ופירותיהן גסין. א"ר חייא בר אבא⁸ כל אילניא עושין שנה, פרא שנה, ותאנה עושה כל שנה: ד אחד עושה כבר דבי"ה. ושנים אינן עושין: או שנים עושין. ואחד אינו עושה: אין חורשין אלא צורבן. וכן ד' וה' עד תשעה, אם כל אחד ואחד עושה כבר דבילה חורשין כל

שנה ומותר לקיימן שביעית, יום לפני ראש השנה עלתה לו שנה ומותר לקיימן שביעית,

משמע קצת דאסור ליטע דאי לכתחלה שרי ליטע מה שייך למיתני דמותר לקיימן. ושמה אידי דבעי למיתני סיפא פחות משלשים יום אסור לקיימן תנא נמי [רישא] מותר לקיימן. תניא בתוספתא (פ"א). רבן גמליאל זבית דינו התקינו שיהו מותרין צעזעות הארץ⁶ עד ראש השנה: ב * בית סאה. הוא חמשים על חמשים, דהיינו תרי אלפי וחמש מאה גרמדי, ומטי לכל חד וחד תמני מאה ותלתין ותלתא, כדאיתא צצ"צ [צסוף לא יחפור] (דף

מ:). * אם ראויים לעשות. [ואע"פ שאינם עושין כדמוכח לקמן (מ"ג) דמשער בתאנים: מנה. היינו מאה וזו: באיטלקי. כך היה דזורו של משה כדמשמע צפ"ק דקדושין (דף יב.) גבי פרוטה אחד משמונה⁷ צאיסר האיטלקי: פחות מב(א). מככר של ששים מנה: אין חורשין. כל הבית סאה, אלא תחת האילן לחוד ומזה לו כמלא אורה. הלוקט תאנים קרוי אורה כמו גודר צממרים וזוטר צענבים. [וסל"ו. סל שנותן זו מה שלוקטן]. ושאר השדה חשיב שדה הלצן ואין חורשין [אותו] אלא עד הפסח: ג אחד איילן סרק. שאינו עושה פירות, [ונטועין ג' לבית סאה: כבר דבי"ה. כל אילן ואילן צפני עלמו: צורבן. מלא אורה וסלו חוצה לו: ירושלמי הל' ג.) ולמה אמרו תאנים, על שפירותיהן גסין ועשות הרבה. הרי אחריו, שגם ואין עושה הרבה. הרי זיתים, שעושין הרבה ואין פירותיהן גסין. ואלו עושות הרבה ופירותיהן גסין. א"ר חייא בר אבא⁸ כל אילניא עושין שנה, פרא שנה, ותאנה עושה כל שנה: ד אחד עושה כבר דבי"ה. ושנים אינן עושין: או שנים עושין. ואחד אינו עושה: אין חורשין אלא צורבן. וכן ד' וה' עד תשעה, אם כל אחד ואחד עושה כבר דבילה חורשין כל

שנה ומותר לקיימן שביעית, יום לפני ראש השנה עלתה לו שנה ומותר לקיימן שביעית,

משמע קצת דאסור ליטע דאי לכתחלה שרי ליטע מה שייך למיתני דמותר לקיימן. ושמה אידי דבעי למיתני סיפא פחות משלשים יום אסור לקיימן תנא נמי [רישא] מותר לקיימן. תניא בתוספתא (פ"א). רבן גמליאל זבית דינו התקינו שיהו מותרין צעזעות הארץ⁶ עד ראש השנה: ב * בית סאה. הוא חמשים על חמשים, דהיינו תרי אלפי וחמש מאה גרמדי, ומטי לכל חד וחד תמני מאה ותלתין ותלתא, כדאיתא צצ"צ [צסוף לא יחפור] (דף

מ:). * אם ראויים לעשות. [ואע"פ שאינם עושין כדמוכח לקמן (מ"ג) דמשער בתאנים: מנה. היינו מאה וזו: באיטלקי. כך היה דזורו של משה כדמשמע צפ"ק דקדושין (דף יב.) גבי פרוטה אחד משמונה⁷ צאיסר האיטלקי: פחות מב(א). מככר של ששים מנה: אין חורשין. כל הבית סאה, אלא תחת האילן לחוד ומזה לו כמלא אורה. הלוקט תאנים קרוי אורה כמו גודר צממרים וזוטר צענבים. [וסל"ו. סל שנותן זו מה שלוקטן]. ושאר השדה חשיב שדה הלצן ואין חורשין [אותו] אלא עד הפסח: ג אחד איילן סרק. שאינו עושה פירות, [ונטועין ג' לבית סאה: כבר דבי"ה. כל אילן ואילן צפני עלמו: צורבן. מלא אורה וסלו חוצה לו: ירושלמי הל' ג.) ולמה אמרו תאנים, על שפירותיהן גסין ועשות הרבה. הרי אחריו, שגם ואין עושה הרבה. הרי זיתים, שעושין הרבה ואין פירותיהן גסין. ואלו עושות הרבה ופירותיהן גסין. א"ר חייא בר אבא⁸ כל אילניא עושין שנה, פרא שנה, ותאנה עושה כל שנה: ד אחד עושה כבר דבי"ה. ושנים אינן עושין: או שנים עושין. ואחד אינו עושה: אין חורשין אלא צורבן. וכן ד' וה' עד תשעה, אם כל אחד ואחד עושה כבר דבילה חורשין כל

שנה ומותר לקיימן שביעית, יום לפני ראש השנה עלתה לו שנה ומותר לקיימן שביעית,

משמע קצת דאסור ליטע דאי לכתחלה שרי ליטע מה שייך למיתני דמותר לקיימן. ושמה אידי דבעי למיתני סיפא פחות משלשים יום אסור לקיימן תנא נמי [רישא] מותר לקיימן. תניא בתוספתא (פ"א). רבן גמליאל זבית דינו התקינו שיהו מותרין צעזעות הארץ⁶ עד ראש השנה: ב * בית סאה. הוא חמשים על חמשים, דהיינו תרי אלפי וחמש מאה גרמדי, ומטי לכל חד וחד תמני מאה ותלתין ותלתא, כדאיתא צצ"צ [צסוף לא יחפור] (דף

מ:). * אם ראויים לעשות. [ואע"פ שאינם עושין כדמוכח לקמן (מ"ג) דמשער בתאנים: מנה. היינו מאה וזו: באיטלקי. כך היה דזורו של משה כדמשמע צפ"ק דקדושין (דף יב.) גבי פרוטה אחד משמונה⁷ צאיסר האיטלקי: פחות מב(א). מככר של ששים מנה: אין חורשין. כל הבית סאה, אלא תחת האילן לחוד ומזה לו כמלא אורה. הלוקט תאנים קרוי אורה כמו גודר צממרים וזוטר צענבים. [וסל"ו. סל שנותן זו מה שלוקטן]. ושאר השדה חשיב שדה הלצן ואין חורשין [אותו] אלא עד הפסח: ג אחד איילן סרק. שאינו עושה פירות, [ונטועין ג' לבית סאה: כבר דבי"ה. כל אילן ואילן צפני עלמו: צורבן. מלא אורה וסלו חוצה לו: ירושלמי הל' ג.) ולמה אמרו תאנים, על שפירותיהן גסין ועשות הרבה. הרי אחריו, שגם ואין עושה הרבה. הרי זיתים, שעושין הרבה ואין פירותיהן גסין. ואלו עושות הרבה ופירותיהן גסין. א"ר חייא בר אבא⁸ כל אילניא עושין שנה, פרא שנה, ותאנה עושה כל שנה: ד אחד עושה כבר דבי"ה. ושנים אינן עושין: או שנים עושין. ואחד אינו עושה: אין חורשין אלא צורבן. וכן ד' וה' עד תשעה, אם כל אחד ואחד עושה כבר דבילה חורשין כל

שנה ומותר לקיימן שביעית, יום לפני ראש השנה עלתה לו שנה ומותר לקיימן שביעית,

משמע קצת דאסור ליטע דאי לכתחלה שרי ליטע מה שייך למיתני דמותר לקיימן. ושמה אידי דבעי למיתני סיפא פחות משלשים יום אסור לקיימן תנא נמי [רישא] מותר לקיימן. תניא בתוספתא (פ"א). רבן גמליאל זבית דינו התקינו שיהו מותרין צעזעות הארץ⁶ עד ראש השנה: ב * בית סאה. הוא חמשים על חמשים, דהיינו תרי אלפי וחמש מאה גרמדי, ומטי לכל חד וחד תמני מאה ותלתין ותלתא, כדאיתא צצ"צ [צסוף לא יחפור] (דף

מ:). * אם ראויים לעשות. [ואע"פ שאינם עושין כדמוכח לקמן (מ"ג) דמשער בתאנים: מנה. היינו מאה וזו: באיטלקי. כך היה דזורו של משה כדמשמע צפ"ק דקדושין (דף יב.) גבי פרוטה אחד משמונה⁷ צאיסר האיטלקי: פחות מב(א). מככר של ששים מנה: אין חורשין. כל הבית סאה, אלא תחת האילן לחוד ומזה לו כמלא אורה. הלוקט תאנים קרוי אורה כמו גודר צממרים וזוטר צענבים. [וסל"ו. סל שנותן זו מה שלוקטן]. ושאר השדה חשיב שדה הלצן ואין חורשין [אותו] אלא עד הפסח: ג אחד איילן סרק. שאינו עושה פירות, [ונטועין ג' לבית סאה: כבר דבי"ה. כל אילן ואילן צפני עלמו: צורבן. מלא אורה וסלו חוצה לו: ירושלמי הל' ג.) ולמה אמרו תאנים, על שפירותיהן גסין ועשות הרבה. הרי אחריו, שגם ואין עושה הרבה. הרי זיתים, שעושין הרבה ואין פירותיהן גסין. ואלו עושות הרבה ופירותיהן גסין. א"ר חייא בר אבא⁸ כל אילניא עושין שנה, פרא שנה, ותאנה עושה כל שנה: ד אחד עושה כבר דבי"ה. ושנים אינן עושין: או שנים עושין. ואחד אינו עושה: אין חורשין אלא צורבן. וכן ד' וה' עד תשעה, אם כל אחד ואחד עושה כבר דבילה חורשין כל

שנה ומותר לקיימן שביעית, יום לפני ראש השנה עלתה לו שנה ומותר לקיימן שביעית,

משמע קצת דאסור ליטע דאי לכתחלה שרי ליטע מה שייך למיתני דמותר לקיימן. ושמה אידי דבעי למיתני סיפא פחות משלשים יום אסור לקיימן תנא נמי [רישא] מותר לקיימן. תניא בתוספתא (פ"א). רבן גמליאל זבית דינו התקינו שיהו מותרין צעזעות הארץ⁶ עד ראש השנה: ב * בית סאה. הוא חמשים על חמשים, דהיינו תרי אלפי וחמש מאה גרמדי, ומטי לכל חד וחד תמני מאה ותלתין ותלתא, כדאיתא צצ"צ [צסוף לא יחפור] (דף

מ:). * אם ראויים לעשות. [ואע"פ שאינם עושין כדמוכח לקמן (מ"ג) דמשער בתאנים: מנה. היינו מאה וזו: באיטלקי. כך היה דזורו של משה כדמשמע צפ"ק דקדושין (דף יב.) גבי פרוטה אחד משמונה⁷ צאיסר האיטלקי: פחות מב(א). מככר של ששים מנה: אין חורשין. כל הבית סאה, אלא תחת האילן לחוד ומזה לו כמלא אורה. הלוקט תאנים קרוי אורה כמו גודר צממרים וזוטר צענבים. [וסל"ו. סל שנותן זו מה שלוקטן]. ושאר השדה חשיב שדה הלצן ואין חורשין [אותו] אלא עד הפסח: ג אחד איילן סרק. שאינו עושה פירות, [ונטועין ג' לבית סאה: כבר דבי"ה. כל אילן ואילן צפני עלמו: צורבן. מלא אורה וסלו חוצה לו: ירושלמי הל' ג.) ולמה אמרו תאנים, על שפירותיהן גסין ועשות הרבה. הרי אחריו, שגם ואין עושה הרבה. הרי זיתים, שעושין הרבה ואין פירותיהן גסין. ואלו עושות הרבה ופירותיהן גסין. א"ר חייא בר אבא⁸ כל אילניא עושין שנה, פרא שנה, ותאנה עושה כל שנה: ד אחד עושה כבר דבי"ה. ושנים אינן עושין: או שנים עושין. ואחד אינו עושה: אין חורשין אלא צורבן. וכן ד' וה' עד תשעה, אם כל אחד ואחד עושה כבר דבילה חורשין כל

שנה ומותר לקיימן שביעית, יום לפני ראש השנה עלתה לו שנה ומותר לקיימן שביעית,

משמע קצת דאסור ליטע דאי לכתחלה שרי ליטע מה שייך למיתני דמותר לקיימן. ושמה אידי דבעי למיתני סיפא פחות משלשים יום אסור לקיימן תנא נמי [רישא] מותר לקיימן. תניא בתוספתא (פ"א). רבן גמליאל זבית דינו התקינו שיהו מותרין צעזעות הארץ⁶ עד ראש השנה: ב * בית סאה. הוא חמשים על חמשים, דהיינו תרי אלפי וחמש מאה גרמדי, ומטי לכל חד וחד תמני מאה ותלתין ותלתא, כדאיתא צצ"צ [צסוף לא יחפור] (דף

מ:). * אם ראויים לעשות. [ואע"פ שאינם עושין כדמוכח לקמן (מ"ג) דמשער בתאנים: מנה. היינו מאה וזו: באיטלקי. כך היה דזורו של משה כדמשמע צפ"ק דקדושין (דף יב.) גבי פרוטה אחד משמונה⁷ צאיסר האיטלקי: פחות מב(א). מככר של ששים מנה: אין חורשין. כל הבית סאה, אלא תחת האילן לחוד ומזה לו כמלא אורה. הלוקט תאנים קרוי אורה כמו גודר צממרים וזוטר צענבים. [וסל"ו. סל שנותן זו מה שלוקטן]. ושאר השדה חשיב שדה הלצן ואין חורשין [אותו] אלא עד הפסח: ג אחד איילן סרק. שאינו עושה פירות, [ונטועין ג' לבית סאה: כבר דבי"ה. כל אילן ואילן צפני עלמו: צורבן. מלא אורה וסלו חוצה לו: ירושלמי הל' ג.) ולמה אמרו תאנים, על שפירותיהן גסין ועשות הרבה. הרי אחריו, שגם ואין עושה הרבה. הרי זיתים, שעושין הרבה ואין פירותיהן גסין. ואלו עושות הרבה ופירותיהן גסין. א"ר חייא בר אבא⁸ כל אילניא עושין שנה, פרא שנה, ותאנה עושה כל שנה: ד אחד עושה כבר דבי"ה. ושנים אינן עושין: או שנים עושין. ואחד אינו עושה: אין חורשין אלא צורבן. וכן ד' וה' עד תשעה, אם כל אחד ואחד עושה כבר דבילה חורשין כל

* ד"ה זיה שי"ד לעמוד הקודם.